

Skolverket

**Information till
elever och föräldrar om**

svensk undervisning i utlandet

Skolverket

Charlotte Wieslander
Avdelningen för läroplansfrågor

2006-10-31
2 (12)
Dnr 60-2006:2147

Förord

Att flytta utomlands - vilket äventyr, vilken chans! De flesta barn upplever det nog så, medan andra oroar sig för allt det nya, oroar sig för att lämna sin klass, sin skola, sin bästis.

Vilka känslorna än är inför en kortare eller längre utlandsvistelse är det viktigt att barn och föräldrar grundligt och i god tid undersöker vilka möjligheter till skolgång som finns på den nya orten. Om olika alternativ finns, bör motiven för att välja det ena eller andra tänkas igenom noga.

Skolverket vill med denna skrift informera om den utbildning för utlandssvenska barn och ungdomar, som finns på olika håll i världen och som genom att den understöds av den svenska staten är jämställd med svensk grundskola och svensk gymnasieskola.

Skriften vänder sig till elever och föräldrar/vårdnadshavare men också till företag och organisationer med utlandsverksamhet.

Stockholm i oktober 2006

Ann Carlsson Ericsson

Avdelningschef
Avdelningen för läroplansfrågor

Information till.....	1
elever och föräldrar om	1
svensk undervisning i utlandet	1
Förord.....	2
Råd till dig som skall flytta till en skola utomlands.....	4
Skolgång utomlands.....	4
Svensk utbildning i utlandet har en lång historia	5
Vad avgör valet av skola?	5
Former för svensk utbildning utomlands.....	6
Vad reglerar en svensk utlandsskolas verksamhet?	7
Tillsyn över den svenska utlandsutbildningen.....	7
Vilka barn får gå i svensk utlandsskola?	7
Anmälan	8
Elevavgifter	8
Vilket studiestöd kan svenska elever i utlandet få?	8
Undervisningen.....	8
Distansundervisning.....	9
Kompletterande svensk undervisning	9
Utländsk skola	10
Europaskolor	10
Att flytta tillbaka till skolan i Sverige.....	11

Råd till dig som skall flytta till en skola utomlands

Det är viktigt av praktiska, men också av psykologiska skäl, att du inför utresan i god tid tar kontakt med din skola och berättar att du skall lämna skolan för kortare eller längre tid.

- Be att du om möjligt får ta del av din skolas arbetsplaner. De kan vara bra att ha för att du ska kunna veta att du inte missar något väsentligt under bortavaron. Dina nya lärare uppskattar säkert också att få veta vad du läst i din gamla skola.
- Be att få veta, vilka läroböcker som skall användas under det närmaste året/de närmaste åren. Skaffa om möjligt dessa böcker.
- Hör med skolsköterskan om det finns uppgifter som hon önskar skicka med dig till din nya skola.
- Hör efter om inte din gamla klass skulle vilja hålla brevkontakt med dig och med din nya skola. En fin form för internationellt utbyte!
- Skaffa material så att du kan informera om din skola och gärna också om din stad/kommun. Du blir ju din skolas "ambassadör" i det nya landet!

Skolgång utomlands

Det finns ingen given informationscentral som kan ge svar på alla de frågor som du som elev eller förälder/vårdnadshavare kan ha inför valet av skola i ett annat land. Klokast är nog att hämta information från olika håll. Du kan t. ex. vända dig till landets beskickning i Sverige, till den svenska beskickningen i det nya landet, till Skolverket, till Svenska Utlandsskolors Förening [SUF](#), till det företag eller den organisation som sänder ut dig. Och glöm inte bort familjer som tidigare bott på den utländska orten och som har egna erfarenheter att berätta om.

För den som skall bosätta sig på en liten, kanske avlägsen ort finns ibland bara en lokal skola, möjligen också en engelskspråkig skola att tillgå.

På större orter kan valet stå mellan en lokal, en internationell eller en svensk utlandsskola. Finns det flera alternativ blir det viktigt att tänka igenom, vilka skäl som finns för att välja det ena eller det andra.

För elever i åk 7-9 och på gymnasienivå finns också möjligheten att stanna hemma/flytta hem och gå i en riksinternatskola eller i skolan på hemorten och då bo hos någon anhörig. Det finns tre riksinternatskolor som är avsedda för utlandssvenskars barn och ungdomar: [Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket](#), [Grennaskolan](#) och [Lundsbergs skola](#).

Det finns också möjlighet att få distansundervisning (se särskild broschyr). För elever i åk 7-9 bedrivs distansundervisningen via [Sofia Distansundervisning](#) i Stockholm. För gymnasieelever bedrivs distansundervisningen via [Värmdö gymnasium](#) i Stockholm.

För EU-tjänstemännens barn finns speciella skolor, Europaskolorna, på tio platser. Sverige har svenska sektioner i Bryssel och Luxemburg. Dessa skolor följer en speciell läroplan. Skolgången avslutas med Baccalaureate Européenne, som ger behörighet till EU-ländernas högskolor och universitet. Undervisningen är kostnadsfri. Studiemateriel, skolmåltider och skolskjuts bekostas av föräldrarna.

Svensk utbildning i utlandet har en lång historia

Den första svenskundervisningen kom till i Berlin 1907 i form av eftermiddagsundervisning på initiativ av emigrerade svenskar. Avsikten var att hålla det svenska språket och kulturen levande. Snart nog ledde behovet av svensk undervisning till att ett antal skolor inrättades på olika håll i världen. Huvudman för dessa skolor blev och är fortfarande oftast en svensk skolförening på orten, en missionsorganisation eller ett svenskt företag.

Samtidigt som nya skolor öppnas försvinner andra. Skälen kan vara många - t.ex. att ett svenskt företag inte finner det lönsamt att vara kvar på en ort eller att krig och oroligheter gör det omöjligt för familjer med barn att vara kvar i landet.

Motivet för svenska staten att engagera sig i svensk utbildning i utlandet är det samma nu, som när det första statsbidraget lämnades till skolan i Berlin. Det är viktigt att det finns tillgång till en utbildning, som motsvarar den svenska skolans, för att det ska vara möjligt att rekrytera svenskar med barn i skolåldern till arbetsuppgifter i andra länder.

Vad avgör valet av skola?

Närhet, pedagogisk profil, social miljö och elevavgifter brukar vara faktorer som väger olika tungt för olika familjer vid val av skola i utlandet. För de flesta blir dock valet en fråga om vilket undervisningsspråk som barnet är bäst betjänt av på kort eller lång sikt.

Moderna språkforskare har mycken kunskap om barns språkutveckling. De flesta hävdar att ett barns språkliga och kulturella identitet och trygghet utvecklas bäst om undervisningen under de år då begreppsbyggnaden skall utvecklas och stabiliseras kan ske på modersmålet, i det här fallet på svenska. Av detta skäl finns svensk utbildning på många ställen i världen.

Former för svensk utbildning utomlands

Svensk statsunderstödd utbildning utomlands finns för närvarande i följande former:

- utlandsskola (förskoleklass, grundskola och gymnasieskola),
- distansundervisning (åk 7-9 och gymnasieundervisning),
- kompletterande svensk undervisning,
- undervisning vid internationell skola med svensk sektion (Lycée International i Saint Germain-en-Laye utanför Paris, United Nations International School of Hanoi och American School of Warsaw), och
- Europaskolor.

Läsåret 2005/06 fanns det 26 utlandsskolor med statsbidrag, varav 17 i Europa. Av dessa låg sju i Spanien. Asien hade fem skolor, Afrika tre skolor och Amerika en skola medan Oceanien saknade utlandsskolor.

Skolorna varierar starkt i storlek. Den största har över 230 elever, de minsta under tio. I de flesta utlandsskolor undervisas enbart i årskurserna 1-6. Förskoleklass finns vid 19 skolor. På nio orter har regeringen medgivit att reguljär undervisning i årskurserna 7-9 får bedrivas – Bryssel, Fuengirola, London, Madrid, Maputo, Nairobi och Paris.

Gymnasieskolor finns i Bryssel, London, Paris, Madrid, Fuengirola och Nairobi. Skolorna erbjuder i första hand samhällsvetenskapsprogrammet och naturvetenskapsprogrammet. I Bryssel erbjuds eleverna också utbildning som leder fram till International Baccalaureate (IB-utbildning).

De elever som vill läsa in årskurserna 7-9 i grundskolan, något av gymnasieskolans program eller enstaka ämnen och som inte befinner sig på en ort med dylik undervisning hänvisas till distansundervisning.

Kompletterande svensk undervisning några timmar i veckan fanns läsåret 2005/2006 på 150 orter runt om i världen.

Tänk på att den svenska skolplikten upphör när barnet flyttar utomlands. I många länder börjar barnen skolan tidigare än i Sverige. Ta därför reda på när skolplikten inträder i det nya värdlandet om barnet ska gå i det landets skola!

Genom ett avtal mellan Sverige och Norge samt Sverige och Finland om samarbete på utlandsundervisningens område (grundskolan) kan en svensk elev få gå i norsk eller finsk utlandsskola på samma villkor som i en svensk utlandsskola. Motsvarande gäller naturligtvis norska och finska elever som vill gå i en svensk utlandsskola.

Vad reglerar en svensk utlandsskolas verksamhet?

De styrdokument som gäller här hemma för grundskolan resp. för gymnasieskolan gäller också så långt möjligt för den svenska utlandsskolan, dvs. skollag, läroplaner, kursplaner och timplaner. Samma betygssystem skall tillämpas.

I *förordningen (SFS 1994:519) om statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar* anges de bestämmelser som gäller för att statsbidrag skall utgå till verksamheten. I stadgarna fastslås bl. a. vad som skall styra undervisningen, vilket ansvar huvudmannen har, att en styrelse skall finnas för skolan på orten, samt att Skolverket skall utse en ledamot i styrelsen. De villkor under vilka eleverna får utgöra underlag för statsbidrag till utlandsskolorna anges också i förordningen.

Tillsyn över den svenska utlandsutbildningen

Skolverket har tillsynsansvar för den svenska utlandsundervisningen, för vilken det utgår statsbidrag. Tillsynen sker dels genom mer formella besök vid skolan, dels genom uppföljning och kontroll av att reglerna för svensk skola efterlevs.

Vilka barn får gå i svensk utlandsskola?

Det är utlandsskolan som avgör vilka barn som kan tas emot. Syftet med utlandsundervisningen är att ge möjligheter för föräldrar, som i det svenska samhällets tjänst, skall arbeta i utlandet att ta med sig sina barn och ungdomar. Statsbidragsförordningen 3 § anger därför de krav som skall uppfyllas för att eleverna ska få räknas in i skolans underlag för statsbidrag. Skolan anger hur föräldrarna skall styrka denna behörighet. Naturligtvis kan även icke "behöriga" barn tas emot i mån av plats. Detta kan innebära att avgiften blir högre för icke behöriga elever.

Statsbidraget lämnas för utbildning i grundskolan och i gymnasieskolan i förhållande till det antal elever vid skolan som uppfyller kraven enligt 3 § statsbidragsförordningen. Dessa innebär att minst en av elevens vårdnadshavare ska vara svensk medborgare och minst en av dem ska vistas i utlandet på grund av

1. tjänstgöring vid en svensk myndighet eller organisation,
2. tjänstgöring vid en internationell organisation,
3. tjänstgöring vid ett företag i följande fall, nämligen
 - a. tjänstgöring vid ett företag som är svensk juridisk person,
 - b. tjänstgöring vid ett företag som är utländsk person över vilken en svensk juridisk person har ett bestämmande inflytande,
 - c. tillfällig tjänstgöring i utlandet vid en utländsk juridisk person som bedriver verksamhet i Sverige, eller
 - d. en i förväg tidsbegränsad tjänstgöring vid en utländsk juridisk person,

4. studier eller forskning för vilka det lämnas studiemedel, stipendier eller lön,
5. kulturarbete på vilket vederbörandes huvudsakliga försörjning beror eller verksamhet i utlandet som i övrigt bedöms väsentlig för det svenska samhället,
6. verksamhet i utlandet som i övrigt bedöms väsentlig för det svenska samhället.

Styrelsen har ansvar för bedömning om en elev uppfyller ovanstående krav på behörighet. Endast i ett fall ligger denna bedömning på Skolverket, som får medge att även icke behöriga elever får räknas med, ”om det finns synnerliga skäl med hänsyn till sociala förhållanden”. Begreppet "synnerliga skäl" är mycket starkt och formuleringen innebär i praktiken att endast i absoluta undantagsfall sådana skäl ska komma i fråga.

De skäl som vårdnadshavaren åberopar för "behörighet" ska styrkas, t.ex. med intyg från huvudarbetsgivaren, Centrala studiestödsnämnden, stipendiegivare etc.

Anmälan

Anmälan till en utlandsskola görs direkt till skolan, som normalt kan ta emot elever när som helst under året. Skolverket ger upplysning om adress och telefon till utlandsskolorna. Se även Skolverkets hemsida <http://www.skolverket.se/>

Elevavgifter

De flesta utlandsskolor tar ut en elevavgift. Denna varierar kraftigt från skola till skola. I allmänhet är dock avgiften lägre än vid de internationella skolorna. Respektive skola lämnar upplysning om den aktuella avgiften.

Då den svenska skolplikten endast gäller inom landet och de svenska utlandsskolorna får statsbidrag är kommunerna inte skyldiga att stå för kostnader i utlandet.

Vilket studiestöd kan svenska elever i utlandet få?

Svenska elever kan få studiestöd för gymnasiestudier utom riket. Centrala studiestödsnämnden (CSN) meddelar närmare bestämmelser om studiestöd. Upplysning finns tillgängligt på CSN:s hemsida <http://www.csn.se>

Undervisningen

Undervisningen i en utlandsskola följer i huvudsak svensk läroplan och svenska kursplaner. När eleverna återvänder till skolan i Sverige skall de alltså normalt kunna gå tillbaka till sin gamla klass, sin årskurs eller sitt gymnasieprogram. Naturligtvis har de samma rätt till inträde i skolor, som tillhör det offentliga skolväsendet, som elever från skolor i Sverige. Detta gäller också antagning till högskola eller universitet.

Lärarna vid svenska utlandsskolor skall ha samma kompetens som lärarna vid svenska skolor, dvs. de skall ha utbildning för den undervisning de skall bedriva.

Betyg i svenska utlandsskolor ges efter samma principer och med samma meritvärde som vid skolor i Sverige.

Distansundervisning

Syftet med distansundervisningen är att ge ungdomar som bor på orter utan svensk utlandsskola möjlighet att fullfölja sina grundskolestudier från årskurs 6 till 9 och/eller gymnasiestudier.

Under läsåret 2005/06 deltog 57 elever på 15 orter i distansundervisning med handledning vid en svensk utlandsskola.

Elever vid lokala eller internationella skolor har dessutom möjlighet att läsa enstaka ämnen på distans. Detta gäller främst elever som behöver komplettera ett ämne, vanligen svenska, för att få behörighet för fortsatta studier hemma i Sverige. Ungefär 300 elever läste enstaka ämnen på grundskolenivå, främst svenska, men även matematik och engelska. Totalt läste ca 450 elever på egen hand på grundskolenivå, dvs. utan formell handledning.

Den elev som är behörig har rätt att få subventionerat studiematerial. Finns svensk utlandsskola på orten har eleven normalt möjlighet att få handledning där. Även elever som går i lokala eller internationella skolor kan under vissa villkor få rätt till subventionerat studiematerial för distansstudier.

Sofia Distansundervisning och Värmdö gymnasium i Stockholm är huvudmän för distansundervisningen. Det innebär att de som studerar på distans är elever vid Sofia Distansundervisning eller Värmdö gymnasium och inte vid utlandsskolan, även om de får sin handledning och har sin fysiska studieplats där.

Kompletterande svensk undervisning

Den kompletterande svenska undervisningen är avsedd för de barn och ungdomar som studerar vid en lokal eller internationell skola men som önskar uppehålla och utveckla sina kunskaper i svenska och om Sverige. För att en elev skall få delta i denna undervisning måste minst en förälder/vårdnadshavare vara svensk medborgare och svenska skall vara ett levande språk i hemmet.

De flesta utlandsskolor anordnar kompletterande svensk utbildning. Där det saknas utlandsskola finns ofta en svensk förening som huvudman för undervisningen. Den kompletterande undervisningen omfattar två timmar i veckan och följer en kursplan so Skolverket tagit fram.

Statsbidrag utgår till kompletterande svensk undervisning, men de flesta anordnare måste ändå ta ut en avgift för att kunna finansiera verksamheten. För att få behö-

righet till universitet och högskola kan en elev som läser kompletterande svenska ersätta detta mot distansstudier i svenska och erhålla ett bidrag till kursmaterial. Den svenska undervisningen som ges av Sofia Distansundervisning och Värmdö gymnasium följer svenska kursplaner. (Se utförligare information i broschyren Distansundervisning för utlandssvenska barn och ungdomar)

Kvalificering till högskolestudier kan även ske genom det nationellt behörighetsgivande TISUS-testet. För ytterligare information se TISUS hemsida <http://www.nordiska.su.se/tisus.htm>

Utländsk skola

Lycée International i Saint Germain-en-Laye utanför Paris – en statlig fransk grund- och gymnasieskola – har en svensk sektion med svenska lärare, som undervisar i svenska och om svensk kultur 6-8 timmar i veckan. Detta kan sägas vara en utökad kompletterande svensk undervisning. Skolan uppbär statsbidrag. En liknande form av utökad svensk undervisning finns även vid American School of Warsaw och vid United Nations International School of Hanoi.

Europaskolor

I och med Sveriges medlemskap i EU har EU skyldighet att erbjuda skolundervisning för barn till anställda svenskar vid de olika EU-institutionerna. För EU-tjänstemännens barn finns speciella skolor, Europaskolor, på tio orter i sju länder. Sverige har svenska sektioner vid Europaskolan i Bryssel och Luxemburg.

Undervisningen bedrivs där till stor del på svenska efter en egen läroplan och egna kursplaner. På alla Europaskolor finns svensk modersmålsundervisning med svenska lärare. Svenska staten anställer lärare vid dessa skolor och utför regelbundna inspektioner.

Skolgången indelas i en Primärsektion med skolår 1- 5 och en Sekundärsektion med skolår 1 - 7. Det finns också en förskolesektion som tar emot barn från 4 års ålder. Barnen börjar i första klass det år de fyller sex.

Studierna på Sekundär leder till Baccalauréat Européenne, Europeisk studentexamen. Alla medlemsstater erkänner denna examen som ger tillträde till högskolestudier.

Att flytta tillbaka till skolan i Sverige

Att byta skola – även om det innebär att flytta hem till kända förhållanden – kan innebära svårigheter. Det är därför lika viktigt att förbereda återkomsten som det var att förbereda utresan.

Några råd till dig som ska flytta tillbaka till skola i Sverige

- Tag, i god tid, kontakt med skolan hemma i Sverige.
- Ta reda på hur långt dina klasskamrater har kommit i olika ämnen.
- Om du skall söka en ny utbildning t.ex. gymnasieskola eller högskola/universitet är det särskilt viktigt att du är ute i god tid, så att du inte missar ansökningstiden.
- Elever som kommer inflyttande till en skola i Sverige har möjlighet till stödundervisning om det behövs. Tveka inte att använda dig av den möjligheten, om du ligger efter i något ämne eller moment. Du kanske ligger bättre till i något annat ämne.
- Informera dina lärare om hur dina kurser sett ut i den skola du gått.
- Diskutera med dina lärare, hur dina kunskaper kan komma till nytta i undervisningen. Du kan säker bidra till internationaliseringen i din klass.
- Till sist – släpp inte kontakten med den skola du lämnade i utlandet och med dina skolkamrater och vänner där.

Adresser

Adresser till utlandsskolor och till huvudmän för olika former av utlandsutbildning finns att ta ut på Skolverkets hemsida under <http://www.skolverket.se/>

Skolverket
106 20 Stockholm
tel. 08-52 73 32 00
fax 08-24 44 20
<http://www.skolverket.se/>
E-post: fornamn.efternamn@skolverket.se

Svenska Utlandsskolors Förening (SUF)
Box 24038
750 24 Uppsala
fax 018-24 47 42
<http://www.suf.c.se/>
E-post: suf.utlandsskolor@swipnet.se

Myndigheten för skolutveckling
Karlbergsvägen 77-81
113 35 Stockholm
Tel: 08-52 77 80 00
E-post: skolutveckling@skolutveckling.se

Skolverket

Charlotte Wieslander
Avdelningen för läroplansfrågor

2006-10-31
12 (12)
Dnr 60-2006:2147

Distansundervisning

Värmdö gymnasium

<http://www.dist.gy.varmdo.se/>

E-post: info@dist.gy.varmdo.se

Sofia Distansundervisning

<http://www.sofiadistans.nu/>

E-post: mail@sofiadistans.nu

Studiestöd och fortsatt utbildning i Sverige

Centrala studiestödsnämnden (CSN)

tel. 0771-276 100

<http://www.csn.se/>

Högskoleverket

<http://www.hsv.se/>

E-post: hsv@hsv.se

Verket för högskoleservice

[http://www.vhs.se/-](http://www.vhs.se/)

E-post: info@vhs.se